

[Na Northvolt dreigt probleem voor Zweeds project voor groen staal](#)

Het Financieele Dagblad

22 oktober 2024 dinsdag 12:00 AM GMT

Copyright 2024 FD Mediagroep B.V. All Rights Reserved

Section: PAGINA 18; Blz. 18

Length: 2049 words

Byline: Lars Paulsson ;Rafaela Lindeberg

Highlight: Lars Paulsson en Rafaela Lindeberg zijn journalist van persbureau Bloomberg

Body

Liquiditeitsproblemen

Noord-Zweden kan een voorbeeld worden hoe netto nul uitstoot te realiseren en afgelegen gebieden te revitaliseren.

Zweden wil zwaar vervuillende industrieën vergroenen. Problemen bij batterijproducent Northvolt zaaien twijfel over de haalbaarheid van de ambitieuze \$100 mrd kostende plannen. Voor een fabriek voor groen staal dreigt een elektriciteitstekort.

Na een carrière van veertig jaar in het leger, waarin hij soldaten leerde omgaan met granaten, machinegeweren en houthakkers, wilde Lars Hjerpe in het ongerepte bosgebied bij Boden, in het uiterste noorden van Zweden, in alle rust van zijn pensioen gaan genieten. Maar tegenover zijn idyllische rode huisje, waar hij rustig had willen tuinieren, ligt nu de bouwplaats van 's werelds eerste fabriek voor grootschalige groene staalproductie.

Dus geen rust, maar een hoop herrie en stofwolken van vrachtwagens. De megafabriek is onderdeel van een project van \$100 mrd om een van de vervuillendste industrieën ter wereld, het vervaardigen van staal, schoner te maken. Als het project slaagt, kan een gebied onder de poolcirkel, groter dan Engeland, een belangrijke Europese producent worden van onder andere groen staal, klimaatvriendelijke batterijen, brandstoffen en kunstmest. De bouw leidt in Boden tot onrust, maar veel inwoners zien ook dat de fabriek deze streek nieuw leven in kan blazen. 'Er wordt veel over het project gediscussieerd', zegt Hjerpe, bij koffie en zelfgebakken taart in zijn keuken. 'Ik heb er misschien veel last van, maar als je naar het grotere geheel kijkt, dan is het een positieve ontwikkeling die voor jongeren banen oplevert.' Succes is echter verre van verzekerd. De staalfabriek wordt gebouwd door het speciaal

Na Northvolt dreigt probleem voor Zweeds project voor groen staal

hiervoor opgerichte bedrijf Stegra en is een van de projecten die worden gefinancierd door Vargas Holding. Deze Zweedse impactinvesteerder wil wereldwijd de CO₂-uitstoot met 1% verminderen - -- - het equivalent van de jaarlijkse CO₂-uitstoot van Australië. Een ander project is accufabriek Northvolt.

Stegra en Northvolt gebruikten contracten met toekomstige klanten om miljarden dollars te lenen om de fabrieken te bouwen. Voor Northvolt dreigen echter liquiditeitsproblemen, nu de snelle expansie - een grote fabriek in een stad ten zuiden van Boden en plannen voor fabrieken in Duitsland en Canada - hapert door teruglopende vraag naar elektrische auto's en productieproblemen.

De Zweedse regering en de investeerders achter Northvolt zijn door de problemen overvallen, want het bedrijf gold als de vlaggendrager van groene industrie. Zowel in Boden als in regeringskringen leidt de Zweedse groene revolutie inmiddels tot hevige discussies. Noord-Zweden zou voor andere landen een voorbeeld kunnen worden van hoe netto-nuluitstoot te realiseren in combinatie met het revitaliseren van afgelegen gebieden. Maar een project als de Stegra-staalfabriek vergt zo veel elektriciteit dat het surplus aan schone energie - de belangrijkste trekpleister van de regio - in een tekort dreigt om te slaan. Het is een klassieke catch 22: nu de fabrieken van de toekomst bouwen, in de hoop dat er meer elektriciteit komt en de consumentenvraag naar bijvoorbeeld elektrische auto's aantrekt, of rustiger aandoen, met het risico dat je de kleine kans verspeelt om de opwarming van de aarde te stoppen. Voor Claes Nordmark, de burgemeester van Boden, is de Stegra-fabriek een kans uit duizenden. Het stadje had altijd nauwe banden met het leger en Bodens lotgevallen gingen gelijk op met die van het leger. Tijdens Nordmarks dienstplicht werd de militaire aanwezigheid in Boden afgeschaald, wat aan het eind van de jaren negentig leidde tot een forse daling van het aantal inwoners waar het stadje nooit goed van is hersteld.

Auroralijn

Op een paar uur rijden ten noordwesten van Boden werkt Svenska kraftnät, de beheerder van het Zweedse hoogspanningsnet, koortsachtig aan de uitbreiding van het elektriciteitsnet in de regio. In Zweden en Finland wordt voor SEK 4 miljard (€348 mln) een hoogspanningsleiding van 380 kilometer gebouwd, de Auroralijn. Deze was bedoeld om elektriciteit naar Finland te exporteren, maar is nu ook van levensbelang voor Zweden's eigen groene transitie.

De distributienetten voor elektriciteit zullen ook moeten worden verzwakt. Vattenfall, het grootste Zweedse nutsbedrijf, zegt dat de capaciteit van het net de komende vijf jaar evenveel wordt uitgebreid als in de afgelopen vijftig jaar. 'De vraag naar netcapaciteit is vandaag de dag verscheidene malen groter dan wat er beschikbaar is', zegt Cecilia Zetterström, directeur klanten en marketing bij Vattenfall. 'Veel van onze klanten willen de komende jaren een aansluiting en bijna allemaal vóór 2030.' Zo heeft de Stegra-staalfabriek voor de tweede fase, waarin de staalproductie moet worden verdubbeld, geen aansluiting op het net. 'We moeten duidelijkheid krijgen over wanneer we stroom krijgen', zegt Stegra-ceo Henrik Henriksson. 'Momenteel ontbreekt die.' Het Duitse nutsbedrijf Uniper vroeg Vattenfall in 2021 om een aansluiting voor een fabriek voor e-methanol (groene brandstof voor de scheepvaart) die het in Lulea, in de buurt van Boden, wil bouwen, maar Uniper heeft nog altijd geen reactie. Het bedrijf moet dit jaar een definitieve toezegging krijgen, zegt Patrick Hermansson van Uniper, anders wordt de geplande start in 2029 niet gehaald. Als de situatie niet 'snel' verbetert, is het momentum voor de groene transitie van Zweden wellicht voorbij, zegt Hermansson. 'Dat zou heel slecht zijn voor de bv Zweden.'

Volvo cars

Volgens Daniel Gustafsson van Svenska kraftnät zijn er serieuze zorgen dat er in Noord-Zweden een tekort aan elektriciteit ontstaat. Hij zegt dat het land op basis van de huidige plannen elk jaar één kerncentrale aan elektriciteit extra nodig heeft. 'Het is heel, heel ambitieus.'

Gustafsson verwacht dat het grootste deel van de nieuwe capaciteit zal worden opgewekt met windenergie en dat er meer kernenergie beschikbaar komt. Maar lokale overheden houden nieuwe windparken op het land tegen. Volgens de belangenorganisatie van windparken werden in de eerste helft van dit jaar twaalf van de zestien projecten weggestemd. Drie plannen werden door het leger in de ijskast gezet. Windmolenparken kunnen radars verstoren en beperken de beschikbaarheid van een gebied voor (helikopter)oefeningen. Vattenfall legde onlangs zelf de bouw van een groot windpark op zee stil omdat het financieel niet meer rendabel was. De Zweedse regering

Na Northvolt dreigt probleem voor Zweeds project voor groen staal

wil graag verder met plannen voor kernenergie, maar zelfs de grootste optimisten verwachten dat nieuwe reactoren pas op zijn vroegst in de tweede helft van het volgende decennium kunnen opstarten. Dit zijn zorgelijke ontwikkelingen voor managers die Zweden beschouwen als een belangrijke schakel in de groene leveringsketen. Onder hen is Jim Rowan, ceo van Volvo Cars. Hij wil dat de regering haast maakt met kernenergie. 'Er is niet genoeg duurzame energie op tijd beschikbaar', zegt Rowan. In Boden wijst weinig op het ontstaan van een nieuwe staalindustrie. In de supermarkt loopt af en toe een werknemer in een gele fluorescerende jas langs de schappen. Het kantoor van Stegra, een showroom met een witte maquette van de staalfabriek, is volgens een bordje op de deur maar één dag in de week open. Toch werpt het project al zijn schaduw over het leven in het stadje. Inwoners vrezen dat de toestroom van werklieden een te grote belasting wordt voor de gemeentelijke diensten en de infrastructuur. Door de huisvestingscrisis in Zweden worden er lang niet genoeg woningen gebouwd voor de verwachte toestroom van werklieden uit de hele wereld. Northvolt moest soortgelijke problemen overwinnen toen het in Skelleftea, 160 kilometer ten zuiden van Boden, zijn eerste accufabriek bouwde. In de loop van de tijd leidde de aanwezigheid van de fabriek tot nieuwe wegen, huizen, scholen en andere sociale voorzieningen. Oud-parlementslid Johan Johansson leidt nu een stichting die twee derde van de huurwoningen in Boden bezit en momenteel twee woonblokken met 96 appartementen bouwt - een van de weinige bouwprojecten in de stad. Maar de appartementen zijn bestemd voor militairen, - al decennia de belangrijkste afnemers van woningen - niet voor de werknemers van Stegra en hun gezinnen. Johansson schat dat Boden in 2030 ruim 2500 nieuwe woningen nodig heeft. Tussen 2024 en 2026 zullen er ongeveer 330 worden opgeleverd, voor daarna staat er niets gepland. Het bouwen en laten draaien van de fabriek zal voor Stegra geen probleem zijn, zegt hij. 'De grote uitdaging wordt om alle mensen die ze nodig hebben hier te krijgen en te huisvesten.'

Schulden gemeente

De gemeente rekent juist op nieuwe bewoners, die belasting betalen en daarmee het groeiende begrotingstekort helpen dichten. De stad ging voor 2024 uit van 1800 nieuwe inwoners, waarmee het inwonertal op 30.000 zou komen. Die raming werd in juni bijgesteld tot slechts twaalf nieuwkomers in 2024. De gemeente streeft naar bijna 33.000 inwoners in 2030.

Zelfs als dat lukt, houdt Boden nog een forse schuld. Die is nu ruim SEK 1 miljard (€87 mln) en bedraagt in 2031 naar verwachting ruim het viervoudige. Dat geld is dringend nodig om nieuwe wegen, scholen en alle andere benodigde infrastructuur te bouwen voor de stad en de fabriek. Anders Pettersson, lid van een plaatselijke oppositiepartij, vindt dat de regering, als ze de groene transitie serieus neemt, moet bijspringen om Boden financieel te ondersteunen. Hij vindt dat de overheid hier onvoldoende aandacht voor heeft. 'Mijn kinderen en kleinkinderen zullen hier nog heel lang de gevolgen van merken.' Magnus Henrekson, hoogleraar economie aan het onderzoeksinstituut voor industriële economie in Stockholm, heeft zich ontpopt tot een van de belangrijkste critici van Zwedens groene plannen in het noorden. Hij zegt dat die een groot risico vormen voor de belastingbetalers, omdat gemeenten achterblijven met een grote schuld als ze investeren in infrastructuur, maar de fabrieken niet rendabel blijken. 'Als het mislukt, heeft dat grote macro-economische gevolgen voor Zweden', zegt hij. Stegra heeft slechts €100 mln van de Zweedse regering gekregen - ongeveer 2% van de totaal benodigde financiering, zegt ceo Henriksson, die de kritiek van Henrekson afdoet als 'speculatie'. Maar Henrekson krijgt steun uit de top van het Zweedse zakenleven, zoals miljardair Christer Gardell, medeoprichter van de activistische investeerder Cevian Capital. 'De belastingbetalers lopen aanzienlijk risico', laat hij per e-mail weten, doelend op de royale overheidssubsidies voor de projecten. 'In het algemeen ben ik behoorlijk sceptisch als de overheid gaat participeren in bedrijven.'

Duurzaam staal 'noodzakelijk'

Daartegenover staan veel prominente figuren die benadrukken dat Zweden een plek moet veroveren in de nieuwe groene economie om de ergste gevolgen van de klimaatverandering te helpen voorkomen. Onder hen is de familie Wallenberg, de belangrijkste particuliere investeerder in Zweden, die grote belangen heeft in de grootste Zweedse bedrijven. De familie was een van de eerste investeerders in Stegra.

Marcus Wallenberg, bestuursvoorzitter van Wallenberg Investments, zei in het Zweedse financiële dagblad Dagens industri dat de ontwikkeling van duurzaam staal 'absoluut noodzakelijk' is. De staalindustrie veroorzaakt ongeveer

Na Northvolt dreigt probleem voor Zweeds project voor groen staal

7% van de wereldwijde CO2-uitstoot. Wallenberg vindt dat bedrijfsleven en overheid moeten samenwerken bij de financiering van grote infrastructuurprojecten, om de groene transitie te laten slagen. Dat gebeurt ook in andere landen, zoals de VS en China. Lars Hjerpe vindt het lawaai van de bouw hinderlijk, maar het stelt niets voor vergeleken bij de explosies waar hij in het leger mee te maken had. 'Ik moet gewoon uit de buurt blijven van de graafmachines en de trucks', zegt hij. 'Ik heb mijn pensioen gehaald zonder één keer beschoten te zijn, dus dit is wel te doen.'

Copyright: Bloomberg Vertaling: Hans Scholten

"

'We moeten duidelijkheid krijgen over wanneer we stroom krijgen voor onze fabriek voor groen staal. Momenteel ontbreekt die'

Henrik Henriksson ceo Stegra-staalfabriek

Vervolg op pagina 21

Vervolg van pagina 19

"

'De belastingbetalers lopen aanzienlijke risico's. In het algemeen ben ik behoorlijk sceptisch als de overheid participeert in bedrijven'

Christer Gardell investeerder Cevian Capital

Load-Date: October 21, 2024